

ACEC

ASSOCIACIÓ COL·LEGIAL
D'ESCRITORS DE CATALUNYA

ASOCIACIÓN COLEGIAL DE
ESCRITORES DE CATALUÑA

EL BUTLLETÍ

número 73 / gener-març 2008

La traducció

nous reptes d'una professió que busca el seu reconeixement

MERITXELL DURAN

Cedro rep la compensació
pel préstec bibliotecari
Recaptació de mínims

El llibre electrònic
Interrogants i potencialitats
d'un sistema revolucionari

20 anys de la LPI
Bona llei amb una mala aplicació

Apunts per a la definició de l'obra d'encàrrec

El fet que fins ara no s'hagi definit ni professionalment ni legislativament l'obra d'encàrrec es deu a la presència d'una concepció obsoleta de la figura de l'escriptor i de la falta de reconeixement de la seva activitat com a professional. Tant és així, que ni tan sols existeix un epígraf específic d'escriptor en l'ordre fiscal. L'encàrrec editorial d'un llibre, de qualsevol temàtica, a un escriptor no és nou. L'editor Jules Hetzel, per exemple, va encarregar a Jules Verne els llibres que després el van fer famós.

El llibre, com a objecte, i independentment que el seu contingut sigui o no "literari", per a la indústria editorial és sempre un article de consum, com per a la indústria automobilística ho és l'automotor que fabrica. Des d'aquest punt de vista, una obra d'encàrrec és aquella que, d'acord amb les pautes de la seva línia comercial i interessos particulars, l'editor encomana a un escriptor per a la seva redacció. Davant del buit legal, aquest encàrrec genera una distorsió en el reconeixement dels drets d'autor a causa de la pretensió, legítima d'altra banda, de l'editor de conservar l'explotació d'un producte fet a la seva mida. D'aquí que forci la interpretació d'obra col·lectiva a un producte que no ho és i amb això s'apropii indegudament dels drets d'autor de l'escriptor.

Amb la finalitat d'oferir una solució a aquest problema es fa necessari, amb la bona voluntat de les parts, establir criteris contractuals que responguin d'una manera equitativa a la realitat de la relació

entre editor i autor d'encàrrec. En aquest sentit, les clàusules més importants del contracte d'obra d'encàrrec haurien de contemplar els drets de l'editor a explotar-la indefinidament i, alhora, reconèixer els drets d'autor de l'escriptor que l'ha realitzat. D'aquesta manera, l'autor rebria els beneficis econòmics reportats sense menystenir els dret d'explotació de l'editor.

Antonio Tello

Secretari de la Comissió de Drets d'Author

ACEC

ASSOCIACIÓ COL·LEGIAL
D'EScriptors DE CATALUNYA

ASOCIACIÓN COLEGIAL DE
ESCRITORES DE CATALUÑA

Amb el patrocini de:

I la col·laboració de:

Edita:

Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya

Adreça:

Ateneu Barcelonès
c. Canuda, 6, 5a. 08002 Barcelona
Tel. 93 318 87 48 / Fax. 93 302 78 18
secretaria@acec-web.org - www.acec-web.org

Horari d'atenció a l'associat:

De dilluns a divendres, de 16 a 21 h.

Realització de continguts i maquetació:

Hydra Media (Tel. 93 894 53 75)

Coordinació de les il·lustracions:

Dante Bertini

Fotografies:

Carme Esteve

Impressió:

L'Eco de Sitges

Coordinació:

Dante Bertini, José Luis Giménez-Frontín,
José Florencio Martínez i Santi Terraza

Dipòsit legal: B-8.579/97

JUNTA DIRECTIVA DE L'ACEC

Presidenta:

Montserrat Conill

Vicepresident primer:

Miquel de Palol

Secretari general:

José Luis Giménez-Frontín

Tresorer i vicesecretari:

Alejandro Gómez-Franco

Vocals:

Dante Bertini, Anna Caballé,
Carme Camps, David Castillo,
Alejandro Gómez-Franco,
José Florencio Martínez, José María Micó,
Miquel de Palol, Anne-Hélène Suárez
i Antonio Tello

Il·lustracions d'aquest número:

MERITXELL DURAN

Treballa en el camp de la il·lustració,
l'animació i l'escultura. Fundadora
d'Ediciones Socorro, ha publicat els seus
treballs a *La Vanguardia*, *El Mundo* i *El*
Periódico i ha organitzat diferents
exposicions, com *Quin Cacao*, *Teràpia*,
Besar o Morir i *On són els poetes*.

La traducció: una professió poc reconeguda i recompensada

“S’ha d’acabar amb la invisibilitat del traductor literari”. Aquesta frase, que el reconegut traductor Manuel Serrat Crespo no es cansa de repetir, podria ser la clau per tal de millorar la situació de precarietat que viuen la majoria dels traductors i traductores en aquest país. “Si els lectors comencen a prendre consciència de la nostra feina i es crea una cultura de la traducció literària i les traduccions dolentes comencen a afectar els índexs de vendes, les condicions de treball dels bons traductors milloraran”, argumenta Serrat Crespo.

Tot i la millora d’aquestes condicions a partir de la Llei de Propietat Intel·lectual, aprovada ara fa vint anys, que va reconèixer la seva condició de creadors i va marcar les relacions legals amb els editors, els traductors espanyols viuen una situació professional que els és poc favorable, amb “incompliments constants” de la llei en els seus contractes. La seva feina és ignorada per la majoria de lectors, que poques vegades presten atenció a qui fa possible que puguin llegir el llibre que tenen a les mans. La millora de les condicions econòmiques i el seu prestigi professional, però, han de passar abans per un reconeixement social que els situï on els pertoca, en un país on les traduccions suposen el 28,3% del total de la producció de llibres.

Els traductors i la societat

“La traducció literària sempre ha estat la ventafocs del món literari”, afirma José Maria Micó, traductor de poesia, guanyador del Premi Nacional l’any 2006, i que, com la majoria, combina la traducció amb altres activitats creatives i professionals. Micó és partidari que existeixi una “crítica literària de les traduccions” i afirma amb contundència que “el traductor és, a tots els efectes, autor literari, tot i que els contractes editorials no ens tractin com a tals”.

Carme Camps, que porta molts anys com a traductora d’obra literària, està convençuda que les condicions “precàries” dels traductors canviarien “si els lectors es fixessin en qui ha traduït l’obra que estan llegint”. Afegeix que “el traductor ha perdut tot el seu prestigi” en la societat i que “les editorials se n’aprofiten”. Una altra de les queixes de Camps és que “els traductors accepten tot el que se’ls encarrega, sigui amb les condicions que sigui”.

“Shakespeare no va dir mai ‘Ser o no ser’, però aquesta frase, que s’ha fet tan famosa, és d’un traductor mal pagat de l’època”, afirma Serrat Crespo per exemplificar la importància que té la traducció d’una obra. Serrat, que tradueix des de l’any 1965, aposta per “donar a conèixer a la societat la professió” i aconseguir així que el lector tingui una “cultura de la traducció” i que aquesta esdevingui un negoci rentable per als editors. Per a Anne-Hélène Suárez, guanyadora del Premi Àngel Crespo de Traducció l’any 2003, la clau també és el “reconeixement social” per tal d’aconseguir “millores econòmiques i en les condicions contractuals”.

Els quatre autors coincideixen en afirmar que “en vint anys s’ha aconseguit avançar”, gràcies sobretot a les associacions (ACEC, AELC, ACEtt) que permeten que tots els traductors puguin lluitar de manera conjunta per defensar els seus drets. Encara, però, queden coses per fer, sobretot pel que fa a millorar les relacions contractuals del col·lectiu amb les editorials.

Els traductors i la LPI

La Llei de Propietat Intel·lectual reconeix al traductor literari la condició d’autor i, per tant, de subjecte amb drets sobre l’explotació de la seva obra. Si la traducció literària és creació, la manera que es remunera el factor creatiu és mitjançant “el dret de participació proporcional dels ingressos derivats de l’explotació de l’obra”. Aquesta condició de creador, però, s’ha de reflectir també en la manera en que es transmeten els drets d’explotació d’una obra. Tot i les llargues negociacions que van forçar fa vint anys que la llei establís uns contractes marc pensats per a regular les relacions entre traductors i editors, avui en dia a Espanya els contractes s’incomplixen i “els traductors no cobren drets d’autor”, assegura Mario Sepúlveda, assessor jurídic de l’Associació Col·legial d’Escriptors de Catalunya, “ja que acostumen a cobrar només els avançaments, com si es tractés d’una traducció tècnica i no literària”.

Quin és el perquè d’aquesta situació?

Tornem al mateix d’abans. La professió de traductor no està reconeguda socialment i “existeix la idea equivocada que el traductor no és un professional, sinó que té aquest treball com a secundari”, explica

Tarifes mínimes per pàgina recomanades a Espanya

LLENGUA	OBRES SENZILLES	OBRES DIFÍCILS
Anglès i llengües romàniques	10,5 /pàgina	15 /pàgina
Alemanys, llengües germàniques, romanès i grec modern	12 /pàgina	17,1 /pàgina
Llengües clàssiques, eslaves, semítiques i basc	13,5 /pàgina	19,2 /pàgina
Idiomes idiogràfics, altres llengües orientals	18 /pàgina	25,5 /pàgina

Tarifes mínimes recomanades per pàgina a diferents països

França	16	Tot i aquestes xifres, l'Associació de traductors literaris de França va realitzar el passat juny un sondeig a partir d'una mostra de 415 contractes de l'any anterior i la quantitat és sensiblement superior: per a traduccions de l'alemany, l'italià i l'espanyol, les tarifes anaven des dels 21,50 als 22,50 euros per una pàgina d'una extensió gairebé una quarta part menor que a Espanya: 25x60: 1665 espais.
Irlanda	13,50	
Dinamarca	11,71	
Espanya	10,50	

Font: *El País* (6 de gener de 2007)

Suárez. Això provoca que “en el moment que les editorials volen reduir costos, ho fan bàsicament pagant menys als traductors i als correctors”, ja que el consumidor no és exigent amb aquestes qüestions. “Aquí a Espanya, de la traducció pràcticament ningú no hi pot viure”, afegeix Suárez, “i, qui hi viu, encara ho té pitjor”.

Pel que fa a les mancances o els perjudicis que es reflecteixen en els seus contractes laborals, la seva causa és el fet que el traductor entra en contacte amb l'editor a través d'un contracte d'encàrrec, ja que es considera que la traducció és una obra derivada d'un material ja existent. “El contracte d'encàrrec està completament camuflat dins el contracte d'edició i gairebé no té regulació en la Llei de Propietat Intel·lectual”, explica Sepúlveda. Però llavors, si l'únic que s'està pagant és l'encàrrec, és a dir la prestació d'un servei de traducció, “s'està negant el caràcter creatiu de la traducció”, afegeix Sepúlveda.

La situació d'abús que pateixen els traductors, segons palesa Carme Camps, es manifesta en que “els contractes que ens donen per signar, o els agafes o els deixes, però sempre sabent que estàs en inferioritat de condicions”. Camps afegeix que “de vegades, només et paguen la traducció, però després no cobres mai drets d'autor”. En aquest sentit,

Serrat Crespo, amb més de 600 traduccions fetes, aclareix que “la Llei de Propietat Intel·lectual és bona, però el problema és el seu incompliment constant”.

Dels greuges que s'estan produint, cal destacar-ne alguns.

• El sistema de retribució

El més normal és que el traductor cobri els avançaments, però mai el percentatge fixat sobre el preu de venda al públic de l'obra. Això passa perquè en els contractes s'estableix avançaments per una primera edició, i després es fixen uns royalties, que en el millor dels casos són del 0,5, per a les edicions següents, sempre que aquestes superin els 20.000 o 30.000 exemplars. Això vol dir que només les traduccions de *best-seller* produeixen beneficis derivats dels drets d'autor i, fins i tot, en aquests casos, “moltes vegades les editorials no n'informen al traductor i aquest no els cobra”, afegeix Sepúlveda. “Jo he vist establir percentatges del 0,001 per drets d'autor”, es lamenta Serrat Crespo.

Però no només és difícil cobrar aquest percentatge, sinó que el preu que se'ls paga per pàgina en concepte d'avançaments de drets d'autor “és humiliant i ofensiu”, diu Camps, que explica que “els que vivim exclusivament d'aquesta professió, no ens hi podem enfrontar, perquè llavors no et donen la feina”. Unes tarifes que poden arribar a ser de 6 euros per pàgina, preu que els traductors i traductores amb cert prestigi no accepten i poden negociar. Però és que, a més, “d'un temps ençà, amb la utilització de la informàtica per comptabilitzar les pàgines escrites, se'ns ha reduït en un 20% els nostres ingressos”, explica Serrat Crespo. I és que si abans es pagava un preu per cada pàgina de 21.00

ELS PREMIS, UNA MANERA DE RECONÈIXER LA FEINA DELS TRADUCTORS

Anne-Hélène Suárez va guanyar el Premi Àngel Crespo, concedit anualment per l'ACEC, CEDRO i el Gremi d'Editors de Catalunya, per la seva traducció del xinès de l'obra *La historia del pensamiento chino*. Aquest reconeixement, tal i com explica l'autora, li va servir per “vendre moltes més còpies del llibre”, a més, del “prestigi que suposa per a un traductor un guardó com aquest”. Per això, Suárez reclama la convocatòria de més premis per a traductors i agraeix els ja existents. El mateix li va passar a José María Micó quan, amb l'obra *Orlando furioso*, va ser reconegut amb un altre dels premis de traducció més importants del país: el Premio Nacional de Traducción, que concedeix anualment un jurat de filòlegs i traductors nomenats pel Ministeri d'Educació i Cultura. Altres premis destacats són el Premi Stendhal, que concedeix anualment la Fundación Consuelo Berges a una traducció del francès als castellà, i el Premi Ciutat de Barcelona, lliurat per l'Ajuntament de Barcelona a una traducció en llengua catalana.

caràcters (30 línies x 70 espais, plens o no), ara es contenen les pàgines i els caràcters i es divideixen per 2.100, sense comptabilitzar els espais, ni els punts a part, com si fos tot un text corregut.

Anne-Hélène Suárez explica, amb la seva experiència com a traductora del xinès i del francès, que “cada nou contracte és una nova negociació per aconseguir que el preu que et paguin per pàgina no sigui humiliant”. Tot i que el xinès és una llengua de les més ben pagades, Suárez es queixa de que “les tarifes són exageradament baixes” i les compara amb les que es paguen a França, on “una traducció normal és de 20 per foli, mentre que aquí, una traducció del francès me la paguen a 13”.

“Als traductors ens agrada molt la nostra feina i això, de vegades, ens és perjudicial perquè agafem traduccions ruïnoses que ens fa molta il·lusió fer”. D'aquesta manera defineix Carme Camps la seva passió per la professió.

• L'acapament de drets

La firma d'un contracte d'edició no implica la cessió de cap dret que no hagi estat expressament cedit, tal i com limita la Llei de Propietat Intel·lectual. Si fins ara només estaven contemplades les formes d'explotació clàssiques, amb les noves tecnologies això ha canviat. Veient el panorama, el que han fet les editorials ha estat monopolitzar, a través dels contractes, tots els drets existents i imaginables: dret a digitalitzar l'obra, a emmagatzemar-la en un ordinador, a la transmissió *on-line*, etc. “Estem intentant aconseguir que els editors es quedin amb tots aquests drets d'explotació de l'obra, sempre que explotin econòmicament l'obra en un termini determinat”, explica Sepúlveda, “perquè no té cap sentit que es quedin tots aquests drets si no n'han de fer res”.

• Altres clàusules que s'han de canviar

Un altre dels problemes als quals s'enfronten els traductors és la cessió que algunes editorials fan dels seus treballs a una altra editorial, arribant fins i tot al punt de que “la tercera editorial tingui més drets sobre una obra que la primera amb la qual es va firmar el contracte”, comenta Sepúlveda. Però n'hi ha més: la renovació automàtica del contracte quan acaba; la facultat que s'atribueix l'editorial per a rescindir el contracte de manera unilateral; la reserva de jurisdicció, etc.

Tots aquest greuges provoquen una situació laboral difícil per aquest col·lectiu, que “es podria corregir si comencéssim per corregir la percepció que la societat té de la nostra feina”, coincideixen els quatre traductors consultats pel Butlletí.

NEGOCIACIONS AMB EL GREMI D'EDITORS

Representants de l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya (ACEC) i l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC), les dues institucions que representen els escriptors i traductors de Catalunya, estan portant a terme negociacions amb el Gremi d'Editors de Catalunya per tal de consensuar acords per a l'actualització de les condicions contractuals amb els autors i traductors, l'anàlisi dels usos que fan referència al respecte de drets d'autor i la proposta de resolució de la problemàtica que originen les noves tecnologies. En un clima de mútua comprensió, en l'última reunió es va plantejar la viabilitat d'un tribunal d'arbitratge que agiliti i resolgui qualsevol tipus de conflicte en la interpretació o compliment dels contractes.

Per tal d'iniciar aquestes converses, les dues associacions van elaborar un informe per traçar un perfil de la situació laboral del traductor. El document constata totes les mancances en la feina del traductor d'aspectes molt bàsics.

MANCANCES EN LA FEINA DEL TRADUCTOR I L'AUTOR

L'informe elaborat per l'ACEC sobre l'Estatut de l'Artista denuncia algunes mancances bàsiques en la feina de l'autor i el traductor:

- Els traductors i autors estan inscrits al Règim Especial de Treballadors Autònoms, que no té en compte:
 - La irregularitat dels ingressos
 - La intermitència de la seva activitat
 - No admet jornades parcials
- Les cotitzacions haurien d'incloure:
 - Cotització a temps parcial i per dies
 - Convenis especials de jubilació
 - Pluriactivitat
 - Bonificació de quotes
- El règim fiscal hauria de:
 - Mantenir l'excepcionalitat dels drets d'autor, tant en l'IVA com en l'IRPF
 - Exempció d'IVA els drets d'autor
 - Tenir un tractament especial dels avançaments de drets d'autor
 - Incloure deduccions proporcionals de les despeses domèstiques inherents al treball professional
- Problemes en l'aplicació de la Propietat Intel·lectual:
 - El control de tirada no es compleix
 - Remuneració equitativa no es compleix: tarifes miserables en avançaments i royalties
 - Cessió a tercers: es realitza a esqueses de l'autor o traductor
 - Contractes anteriors a la LPI: la llei no és retroactiva amb drets d'autor
 - Obra d'encàrrec i contracte d'obra col·lectiva: frau en el respecte dels drets morals i patrimonials
 - Clàusules abusives en els contractes d'edició

El llibre electrònic, cada vegada més a prop

El llibre electrònic avança pas a pas, però de manera molt discreta, sobretot en l'àmbit de la novel·la. Després d'intents fracassats de popularitzar els e-l·libres, els editors i experts comencen a albirar un futur en el qual l'edició a Internet podria conviure amb les novel·les de paper, igual que ha passat entre els diaris electrònics i els convencionals, tot i els pronòstics aventurats, i avui en dia poc probables, sobre la desaparició d'aquests últims.

Les veus més expertes sempre han mantingut una premissa clara: mentre la tecnologia no doni un pas de gegant amb un aparell que pugui competir amb les comoditats i les facilitats que ofereix un llibre de paper, el llibre digital no aconseguirà amenaçar el territori de la lectura. Recentment, la botiga virtual Amazon ha fet un pas decidit en aquest camp, ja que, a finals de l'any passat, va treure al mercat el lector de llibres electrònics Kindle. La diferència amb els altres lectors digitals? Doncs, que l'aparell té connexió sense fil a Internet i permet descarregar continguts des de qualsevol lloc i, a més, la pantalla és tan fàcil de llegir com el paper, segons asseguren els seus creadors. Un cop les comoditats estan servides, falta saber si ja ha arribat el moment d'aquesta convivència o tornarà a ser un aparell més que no encaixa en una societat que no acaba d'acceptar els llibres electrònics.

De moment, Kindle només es ven a Estats Units, on la seva comanda, a 278 euros la unitat, s'ha esgotat. Però els experts el consideren l'equivalent a l'iPod dels llibres i asseguren que en poc temps arribarà a Espanya. Amb aquest aparell, Amazon vol aconseguir el que fins ara ningú no ha assolit: popularitzar entre els consumidors els llibres digitals i transformar els hàbits de recerca, compra i lectura de llibres. Si fins ara, les vendes dels e-l·libres continuen sent una raresa, amb uns números molt allunyats dels corresponents als llibres tradicionals, les coses poden canviar amb la irrupció d'aparells com aquest.

Transformar el món editorial?

Kindle –i tots els aparells lectors que puguin sortir al mercat– permet que el lector es pugui endur de viatge una biblioteca, ja que pot emmagatzemar 200 llibres a escollir entre una oferta de 90.000 títols. El consumidor pot fer cada descàrrega d'un llibre per un preu de 6,8 i des de qualsevol lloc, ja que una de les novetats d'aquesta nova generació de lectors electrò-

> EL KINDLE S'HA COMENÇAT A COMERCIALIZAR ALS EUA

nic és que no necessita cables per a connectar-se a Internet. A més, ofereix la possibilitat d'escoltar la veu de l'autor a través d'arxius sonors i veure imatges dels llocs descrits per la novel·la.

A més de la llibertat per fer les descàrregues des d'on un vulgui, una de les grans novetats, que contrasta el que fins ara s'havia criticat més dels llibres digitals, és la comoditat a l'hora de llegir la pantalla, ja que utilitza partícules de tinta reals, reflecteix la llum com el paper ordinari i no brilla com les pantalles d'altres aparells electrònics.

Però, realment el llibre electrònic arribarà a substituir el de paper? Aquesta és la pregunta que des de fa anys es fa el món editorial, i que es va reforçar amb la publicació exclusiva a Internet de la novel·la de Stephen King *Riding de Bullet*. La resposta no està clara. Laia Reventós, per exemple, des de la seva experiència com a periodista especialista en noves tecnologies del diari *El País*, opina que "els aparells com ara el Kindle no tenen res a fer davant un llibre. El llibre és molt poderós" i, fins i tot, dubta que els e-l·libres "acabin de funcionar alguna vegada".

Per la seva banda, el president del Gremi d'Editors de Catalunya, Antoni Comas, considera que "l'edició digital, avui per avui i fins d'aquí deu o quinze anys, estarà enfocada a publicacions científico-tècniques".

Comas, però, diu que “les editorials han d'estar preparades per afrontar qualsevol canvi”.

L'escriptor Màrius Serra, en un article publicat a *La Vanguardia* el passat 8 de gener, reflexionava sobre el tema dient: “la veritable mala notícia no seria la mort del llibre, sinó la del text, la del llenguatge”. I afegeix: “tots els arguments de tipus sensorial que se solen donar contra l'èxit del llibre electrònic conflueixen en un misteri: quin grau de dignitat li atorga el format al text? Què té un llibre que no tingues un paper enrotllat?”.

La por a la pirateria

Si encara no hi ha un model de negoci eficient per a la circulació i distribució del llibre digital és segurament per la manca de garanties de respecte de la propietat intel·lectual i els drets d'autor. Tot i que les editorials electròniques pretenen assegurar la protecció dels drets d'autor i d'edició amb una sèrie de mesures (els llibres electrònics no es poden imprimir ni copiar, excepte permís previ de l'autor o l'editor; només es poden obrir en el dispositiu des d'on s'ha fet la descàrrega i no es poden reproduir ni copiar a d'altres ordinadors), l'amenaçador cas de la pirateria en la música ha generat por en el col·lectiu dels autors, que no es refien del que vingui del món digital.

Aquesta pirateria s'està produint actualment a través d'Internet amb la fórmula digital més simple per convertir documents escanejats (format.txt). Un bon exemple és l'informe que va presentar l'any passat l'empresa britànica Envisional sobre obres amb copyright que circulen lliurement per la Xarxa. Només en anglès, a finals d'agost de 2008, l'estimació superava els 7.000 títols.

Davant d'aquestes xifres, “potser les editorials s'haurien de replantejar competir amb la pirateria a través precisament del llibre electrònic”, tal i com apunta un article del número 30 de la revista digital *Mercadeo.com*, i argumenta que, d'aquesta manera, “podrien oferir un producte de qualitat, que permeti el control de la reproducció, tot i que mai es podrà garantir una seguretat del 100%”.

Oportunitat de negoci i no una amenaça

“El llibre digital no és una amenaça per a les editorials, sinó una oportunitat més de negoci”, afirma Antoni Comas. Sigui com sigui i trigui el que trigui en popularitzar-se el llibre electrònic, la figura de l'editor està assegurada, ja que “seguirà sent una garantia de qualitat” i un filtre “per seleccionar les obres i formar un catàleg” en un mercat cada vegada més gran, segons el president del Gremi d'Editors de Catalunya. És per això que moltes editorials ja estan digitalitzant els seus títols (algunes més i d'altres menys), i preparen el terreny per a un nou mercat que els pot suposar grans beneficis.

“Som editors de continguts i preparem hem d'evolucionar al ritme de les noves tecnologies”, argumenta Comas, “però l'edició seguirà necessitant una estructura professional”. Tot i aquest raonament, el fundador d'Amazon, Jeff Bezos, ofereix a través de Kindle la possibilitat de poder saltar-se el filtre de l'editor. L'escriptor que opti per aquest sistema rebrà el 35% del preu de venda, les editorials i els distribuïdors es queden sense res, i Amazon se n'endú el 65%. Però, seguint amb l'argumentació d'Antoni Comas, el que en un principi pot semblar una oportunitat per als autors que comencen, no ho és tant. Els escriptors consagrats són els qui ho tenen més fàcil per incloure el seu llibre en catàlegs com el de Kindle. De fet, el llibre electrònic més venut el 2006 va ser *El Codi da Vinci*.

A Espanya, Publidisa és el principal pont entre les noves tecnologies i el sector editorial. Aquesta companyia té implantat un sistema de gestió *on-line* amb el qual l'editor pot gestionar la producció de les seves publicacions, realitzar seguiments de l'estat dels seus treballs i consultar ordres anteriors. També ofereix un servei de creació, conversió i comerç de llibres electrònics a través d'un web on qualsevol editor pot penjar les seves publicacions convertides a format e-llibre per comercialitzar-les per Internet.

HISTÒRIA DEL LLIBRE ELECTRÒNIC

1971. L'inventa Michael Hart, fundador del Projecte Gutenberg de la Universitat d'Illinois (EUA): una biblioteca gratuïta de llibres digitals amb una col·lecció de més de 2.000 exemplars.

1981. Es publica al mercat el primer llibre electrònic amb objectius comercials, un diccionari editat per Random House. Tot i així, el desenvolupament dels llibres digitals es produirà vint anys després.

1986. L'editorial Franklin Electronic produeix el primer llibre electrònic portàtil i cinc anys després, els discman de dades Sony permet visualitzar llibres en CD-ROM en una pantalla de 8 centímetres.

1995. Amazon.com comença a vendre llibres impresos en el web.

1998. S'organitza la primera Fira del Llibre Electrònic, a Gaithersburg (EUA). És allà on es presenta la normativa *Llibre electrònic obert*, una sèrie de regulacions per a homogeneïtzar el format de les publicacions electròniques.

2000. La disponibilitat dels programes Microsoft Reader, Glassbook i altres equips portàtils per a llegir llibres digitals llancen una nova era de la lectura en pantalla.

2008. Existeixen productes similars al Kindle al mercat que no han tingut gaire acceptació fins el moment: Sony 505 Reader, Bookeen Cybook V3 i el iRex Lliad. Ben aviat hi haurà molts equips lectors de llibres que seran capaços de reproduir la tinta digital que produeix Amazon. També s'ha de tenir en compte que MS podria estar preparant una versió híbrida de llibre digital i Tablet PC per al seu negoci editorial.

CEDRO obté per als autors 1,3 milions d'euros per aquest concepte, mentre que països com França o Dinamarca sobrepassen els 20 milions

Espanya recapta per primer cop la compensació per préstec bibliotecari

El Ministeri de Cultura ha abonat la quantitat d'1,3 milions d'euros al Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO) pel préstec de llibres efectuats el 2007 en les biblioteques públiques espanyoles. Aquesta és la primera vegada que a Espanya es recapta aquest concepte, arran que l'any passat el Govern Central va incorporar la directiva europea de 1992 que obliga a aquesta compensació i amb la finalitat d'escapar a les multes milionàries que la UE hagués imposat a l'Estat. Els 1,3 milions que ha abonat Cultura als autors, però, són una xifra ridícula en comparació amb el que la resta de països d'Europa aporten en compensació pel préstec bibliotecari als seus escriptors.

La Llei del Llibre espanyola del 2006 va establir, de manera provisional, una remuneració de 20 cèntims per cada llibre adquirit per les biblioteques públiques de municipis de més de 5.000 habitants. Es tracta d'una xifra molt per sota de la que apliquen la majoria de països europeus i que fa que la recaptació per la compensació per préstec bibliotecari a Espanya sigui molt més baixa que la mitjana europea. França, per exemple, ha recaptat en l'últim exercici 22,6 milions d'euros per aquest concepte;

Dinamarca, 20 milions; Holanda, 16,5 milions i, fins i tot, un país com Finlàndia, amb una població notablement inferior a l'espanyola (una cinquena part), ha arribat als 2,5 milions d'euros. Si comparem aquestes xifres amb l'1,3 milions d'euros que Espanya abonarà als autors aquest any, les diferències que es plantegen són exageradament importants i, en conseqüència, perjudicials per als autors, que deixen de rebre uns ingressos que els hi corresponen.

Tot i que l'aprovació d'aquesta remuneració va ser objecte de debat i polèmica per alguns sectors, sobretot per part de les biblioteques, aquest dret està reconegut a 39 països del món, la majoria europeus, des de fa molts anys i amb sistemes que normalment garanteixen una compensació justa per als autors per l'ús de les seves obres.

CEDRO recapta aquesta quantitat en nom de totes les entitats de gestió (CEDRO, DAMA, SGAE i VEGAP), ja que la remuneració correspon també a autors de discs o DVD que es presten a les biblioteques. Ara, l'entitat està elaborant el reglament de repartiment per als autors que representa, després de donar la part corresponent a cada gestora de drets d'autor.

EL DRET PER PRÉSTEC BIBLIOTECARI A EUROPA

PAÍS	ANY D'APLICACIÓ	QUANTITAT RECAPTADA AL DARRER EXERCICI	% DESTINAT A FONDS ASSISTENCIALS PER ALS AUTORS
DINAMARCA	1947	20 milions d'euros	-
NORUEGA	1947	8,7 milions d'euros	-
SUÈCIA	1954	12,4 milions d'euros	50%
FINLÀNDIA	1963	2,5 milions d'euros	-
HOLANADA	1971	16,5 milions d'euros	-
ALEMANYA	1972	13,29 milions d'euros	-
ÀUSTRIA	1977	0,58 milions d'euros	26%
GRAN BRETANYA	1979	11,53 milions d'euros	-
FRANÇA	2006	22,6 milions d'euros	20%
ESPANYA	2008	1,3 milions d'euros	-

L'ACEC i l'AELC fan balanç dels vint anys de la LPI

La Llei de Propietat Intel·lectual, una bona llei amb una mala aplicació

El principi bàsic de la Llei de Propietat Intel·lectual (LPI), aprovada ara fa vint anys, és: “la propietat intel·lectual d'una obra literària, artística o científica correspon a l'autor pel simple fet de la seva creació”. A partir d'aquí, la Llei estableix els diferents drets que té l'autor, tant els drets morals com els econòmics (entre ells el de remuneració per còpia privada, en el seu article 25) i també marca les bases dels contractes d'edició. Per això, no es pot negar que la LPI aprovada el 1987 és un bon mecanisme de protecció per als autors i, segons l'assessor jurídic de l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya (ACEC), Mario Sepúlveda, “una llei moderna i progressista”, que fins i tot “ha estat capaç de resistir les primeres envestides d'una nova era tecnològica”, si bé suggereix que “s'haurien de canviar alguns aspectes”. Però les preguntes que es plantegen quan es fa balanç d'aquests vint anys són: realment aquesta llei s'adapta a les noves fórmules d'explotació de les obres? I, el que és més important: S'està aplicant plenament la llei per tal de defensar els drets dels autors?

Defensa dels drets d'autor

Per formular i intentar resoldre aquests interrogants, L'ACEC i l'AELC (Associació d'Escriptors en Llengua Catalana) van organitzar el passat mes de febrer la taula rodona al Col·legi de Periodistes de Catalunya “Atacs i defensa dels drets d'autor. Vint anys de la Llei de Propietat Intel·lectual”, que va comptar amb la participació dels presidents de l'ACEC, Montserrat Conill, i de l'AELC, Guillem-Jordi Graells, l'escriptor Eduardo Mendoza i l'assessor jurídic de les dues entitats, Mario Sepúlveda. La conclusió: l'aplicació de la Llei de Propietat Intel·lectual s'ha de replantejar perquè resulta insuficient per a defensar els drets dels autors. I com a prova, els continus atacs que està patint la compensació per còpia privada, un dret per als autors que contempla l'article 25 de la LPI, però que s'està qüestionant d'un temps ençà, sobretot a partir de la proposta d'Ordre Ministerial per al cànon dels aparells digitals. En defensa de la compensació per còpia privada, Montserrat Conill va recordar que es tracta d'un “dret de l'autor i no de l'usuari” i va apostar perquè “des de Catalunya s'impulsi la societat a la protecció de l'autor”.

> MONTSERRAT CONILL, EDUARDO MENDOZA, GUILLEM-JORDI GRAELLS I MARIO SEPÚLVEDA

Un altre dels temes “mal resolt” és la interpretació de la LPI en els contractes d'edició. Aquesta denúncia també va sortir en la taula rodona, on tots van estar d'acord en la “falta d'equilibri entre editor i autor” i on es van exposar algunes de les mancances en l'aplicació de la Llei, com el control de la tirada de les obres, l'explotació indefinida de contractes o les limitacions del dret de cita.

“Abans de la Llei de Propietat Intel·lectual, el món editorial era un berenar de negres”. Aquestes paraules, d'Eduardo Mendoza, expliquen el gran benefici que ha aportat la LPI, que ha permès que l'autor existeixi com a figura jurídica i econòmica. L'escriptor, però, reitera que “l'autor és un professional i se l'ha de tractar com a tal”.

Un altre dels problemes essencials de la Llei de Propietat Intel·lectual és que “no s'acaba d'adaptar a les noves tecnologies i tipologies d'explotació de les obres”, segons va fer constar Guillem-Jordi Graells, que va demanar un “replantejament de la llei sobre aquest àmbit” i va instar al Ministeri a “fer un balanç del que funciona i el que no funciona”.

Vint anys després de l'aplicació de la Llei de Propietat Intel·lectual, els autors coincideixen en les bones intencions d'una llei que, a la pràctica, no defensa plenament els drets d'autor que reconeix i no s'acaba d'ajustar a les demandes dels nous temps.

Premis en llengua catalana

Premi Narrativa Curta 9 de juliol

Modalitat: Narrativa

Convoca: Ajuntament de Ciutadella

Lliurament dels treballs i informació:

Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Ciutadella

Plaça des Borns, 15

07760 Ciutadella (Menorca)

Tel. 971 48 41 54

www.ajciutadella.org

Dotació: 1.500 euros i publicació de l'obra

guanyadora per l'Institut Menorquí d'Estudis

Termini de presentació: 30 de maig 2008

Extensió: de 10 a 20 fulls

IV Certamen Literari Antoni Ferrer de Poesia

Modalitat: Poesia

Convoca: Associació Cultural La Garrofera

Lliurament dels treballs i informació:

Associació Cultural La Garrofera

C. de Cervantes, 34

46690 Alcúdia de Crespins (València)

lagarroferacultural@hotmail.com

Dotació: 500 euros i possibilitat de publicació

Termini de presentació: 30 d'abril 2008

Extensió: de 80 a 100 versos

XXIV Premi Mn. Narcís Saguer de Poesia

Modalitat: Poesia

Convoca: Associació Cultural Vallgorgina, amb

patrocini de l'Ajuntament de Vallgorgina

Lliurament dels treballs i informació:

Premi Mn. Narcís Saguer

Llista de Correus

08740 Vallgorgina (Vallès Oriental)

www.acv-vallgorgina.org

Tel. 93 867 91 25

Dotació: 600 euros i publicació de l'obra

Termini de presentació: 31 de maig 2008

Extensió: de 100 a 150 versos

Premi de Poesia Ciutat de Vila-real 2008

Modalitat: Poesia

Convoca: Ajuntament de Vila-real

Lliurament del treballs i informació:

Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Vila-real,

Departament de Publicacions

Plaça Major, s/núm., 12540 Vila-real

Tel. 96 454 70 00

Dotació: 1.600 euros i edició de l'obra

Termini de presentació: 23 d'abril 2008

Extensió: mínima de 300 pàgines

MERITXELL DURAN

IX Premi Àncora Margarita Wirsing i Bordas de Poesia

Modalitat: Poesia

Convoca: Àncora, Setmanari de la Costa Brava

Lliurament dels treballs i informació:

Setmanari Àncora

Pg. dels Guixols 17

17220 Sant Feliu de Guixols

Tel. 972 32 83 66

www.setmanariancora.com

Dotació: 750 euros i trofeu

Termini de presentació: 30 d'agost 2008

Extensió: de 100 a 150 versos

XIII Concurs de Narracions Breus del Port d'Aiguadolç, Sitges

Modalitat: Narrativa

Convoca: Port d'Aiguadolç Sitges

Lliurament dels treballs i informació:

Torre de Capitania

Port d'Aiguadolç

08870 Sitges

Tel. 93 894 26 00

Dotació: 600 euros; accésit: 300 euros

Termini de presentació: 20 d'abril 2008

Extensió: de 2 a 8 fulls

Relació de llibres i revistes ingressades a l'entitat

LLIBRES

Zamir Bechara. *Voces Mínimas (1980-1990). Desayuno de tedios con café y azúcar (1990-2000).* Il·lustrats per Alberto Blecuca Perdices. Poesía Acidalia, Barcelona, 2007.

Mara Lea Brown. *Soleá.* Ediciones Carena, Barcelona, 2007.

Rafael-José Díaz. *Antes del eclipse (2003-2005).* Pre-textos, poesia, Valencia, 2007.

Juan Manuel Escudero. *Réquiem del lagarto-Lagarto toca fusta.* Traducció al català d'Eduard Escofet. Calima edicions, Palma de Mallorca, 2007.

Juan Manuel Gamboa. *Sernita de Jerez ¡Vamos a acordarnos! La memoria cabal de su casta.* Pròleg de Diego Carrasco. Ediciones Carena, Barcelona, 2007.

María Infiesta i Jordi Mota. *Richard Wagner et la literatura espagnole. Le wagnérisme en Catalogne.* Associació Wagneriana, Infiesta Editor, Barcelona, 2008.

Albert Mercadé i Susanna Rafart. *Oriol Sàbat.* Pròleg de José Corredor-Matheos. Traducció al castellà de Carmen Borja. Galeria Fidel Balaguer, Barcelona, 2008.

León Moré. *El abrazo de Fatma.* Ediciones Carena, Barcelona, 2007.

Zulema Moret. *Un ángel al borde del volcán ardiendo.* Pròleg de María Jesús Fariña. Ediciones VOX, Buenos Aires, 2007.

Diego Prado. *Domingos buscando el mar.* IV Premio Café Mon, 2007. La bolsa de pipas. Esporles, Mallorca, 2007.

África Rangel. *La moneda del malfat.* Edicions Zaragoza, Barcelona, 2008.

Osías Stutman. *44 cuartetos.* Emboscall edicions, Vic, Barcelona, 2008.

Antonio Matea Calderón. *Tiempos evaporados (Problemas en prosa sobre temas del redil urbano). Solo ante el mar. Afectos y extravíos (Críticas y análisis literarios). Memorias de la muerte.* Edicions de l'autor, Cerdanyola del Vallès, Barcelona, 2007 i 2008.

REVISTES

QUÉ LEER. Sumari: Presentan novedades los dos autores nipones del momento, Murakami y Yoshimoto. Recordamos a las grandes prostitutas de la historia de la literatura. Letras políticas. Visita a la viuda de Francisco Umbral para hablar del libro *Carta a mi mujer*. Ian McEwan: el autor de *Expiación* habla de su última obra, *Chesil Beach*. El regreso de Manuel Hidalgo. Número 130. Barcelona, març 2008.

LES DONES I EL TREBALL A CATALUNYA: MITES I CERTESES (ESTUDIS; 2). Estudi publicat per l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya. Autors: Teresa Torns, Pilar Carrasquer, Sònia Parella i Carolina Recio. Barcelona, novembre 2007.

ALGA. Sumari: Textos comentats: *La decisión de Brandes*, d'Eduardo Márquez, per Cari Oriol Serres; *Lluernes al celobert, antologia de poesia espiritual femenina*, per Enric Velo, i *Tres veces luz*, de Julio César Galán, per Goya Gutiérrez. Número 58. Castelldefels, tardor 2007.

CLIJ (CUADERNOS DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL). Sumari: Estudis: *Modelos femeninos en Las Tres Mellizas*. En Teoria: *La huella de los clásicos en nuestra moderna LIJ*. Col·laboracions: *El patito feo: un falso marginado*. Reportatge: VII Salón Internacional del Libro Teatral. Número 213. Barcelona, març 2008.

ELS FEMINISMES DE FEMINAL. Publicació de l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya que homenatja la revista *Feminal*, sorgida l'any 1907 a Catalunya, i inclou la reproducció d'una selecció d'articles de la publicació. Autora: Isabel Segura Soriano. Barcelona, novembre de 2007.

BABEL. REVUE INTERNATIONALE DE LA TRADUCTION. Sumari: Articles: *(Multi)-Cultural context: Interpretation and translation adrift*, Sun Yifeng. Traduction littéraire. Collection UNESCO d'oeuvres représentatives - UNESCO collection of representative works: *Borges, the precursor*, Raquel de Pedro Ricoy. Informations bibliographiques: Ángeles Carreres: *Cruzando límites. La retórica de la traducción en Jacques Derrida*. Volum 53, número 3. París, 2007.

TRANSLITTÉRATURE. Sumari: Côte à côte: *Le Voyage sentimental* de L. Sterne, Susan Pickford. Colloques: *Traduire la noirceur de l'âme*, Olivier Mannoni; Boris Vian, traducteur de Chandler, Bernard Hoepffner. Assies de la traduction littéraire: *La traduction face à son passé*, Marie-Françoise Cachin. Lectures: De la traduction comme négociation, France Camus-Pichon. Número 34. París, hivern 2008.

¿Fotocopias o escaneas?

Licencia de CEDRO

1. *f. Der. Autorización* para fotocopiar y escanear fragmentos de libros y revistas respetando los derechos de sus autores y editores.
2. *f. Certificado* de calidad legal: la licencia facilita a empresas e instituciones el cumplimiento de la Ley de Propiedad Intelectual.

Si en tu empresa o institución se
fotocopian o escanean libros y revistas,
solicita la licencia en

CENTRO ESPAÑOL DE DERECHOS REPROGRÁFICOS

tel. 91 702 19 70

licencias@cedro.org

www.cedro.org

Nuestros Autores

Osías Stutman

Osías Stutman nació en Buenos Aires (1933), donde se licenció en Medicina. Emigró a Estados Unidos en 1965 y vivió en Mineapolis y Nueva York. Destacado investigador en inmunología básica, ha publicado 235 trabajos científicos en inglés, el último, el año 2000. Catedrático de la Cornell University y del Memorial Sloan Kettering Cancer Centre desde 1971, es emérito desde 1999, año en que se trasladó a vivir en Barcelona.

Stutman empieza a escribir poesía en Buenos Aires y Carlos Martelli le incluye, con 22 poemas, en su *Antología de Poesía Nueva en la República Argentina*, junto con otros poetas como Pizarnik y Gelman. En los años 90 vuelve a escribir poesía y publica su primer nuevo poema en 1992 (*Revista Atlántica*) y, en 1997, *Los Sonetos (de Gombrowicz)* en plaquette. Un año después, edita su primer libro de poesía *Los Fragmentos Personales*, premio Anthropos de poesía 1995. En 2006 publica otra plaquette: *Ver y oír, 5 poemas*. Entre 1992 y 2007 aparecen 131 poemas de Stutman en revistas españolas, argentinas y mexicanas.

Este mes de marzo, ha publicado su último libro, *44 cuartetas* y dos poemarios inéditos, *La Vida Galante* y *El Mar de Bohemia*, esperan todavía publicación.

Osías Stutman también traduce y edita en inglés la poesía de Djuna Barnes.

La noche huele a gente escribiendo
y en el Norte piensan en el Sur.
La madurez llega cuando quiere
pero no ayuda y es como una boda continua
(de *44 cuartetas*)

El búho canta bien de noche y silba
murmura, musita mustio, musulmán
de la noche, recita versos de toro
humano, como luz de abuelo en la noche.
(de *44 cuartetas*)

Treinta años sin
escribir
me dicta palabras de
recién nacido
y “grande es la culpa
del recién
nacido” cuando se
sueña
con flores frescas,

frías, atónitas
que envuelven la frente
que separa el agua fresca.
Ahora
son tiempos en que
separar
el agua es maravilla y
asombro,
parece imposibilidad,
Impedimento,
pero es el verdadero
secreto
de la cabeza
sumergida,
respirando agua.

La nueva visión
(Inédito)

Imito el honor.
Vivo del tacto,
sea la tensa cuerda
o la teta de la cabra

o la piedra moledora
 en las manos activas. Quiero
 confiar. Basic trust (la confianza
 Básica) es el tocar, el tacto soberano

con dedo, palma, frente,
 rodilla o nariz en el agua.
 Es la única confianza.
 ¿Quién da y quién recibe?
 ¿Mi mano o la espalda
 que toco arrobado?

Poema sensorial

La celeridad acecha. Hay que hablar
 de espaldas a esa intrusa. Hay que hablar
 de espaldas a la intrusa, pero fuerte,
 en voz alta para que me escuche.

(de 44 cuartetas)

Hay un fulgor cuando habla. Ser poeta
 es ser sorpresa, dice. Siempre pierdo
 lo que encuentro y siempre lo vuelvo
 a encontrar. Como el silencio roto.

(de 44 cuartetas)

La mariposa en el cuello
 es signo del apasionado
 y del ruidoso, que te besa
 los labios, el que toca oro.

Es Juan de oro vestido
 de mujer, la piel limpia,
 la nuca blanca brillante.
 Es el hombre que baila

con los otros. -Bailemos-
 dice, para desaparecer. Roba miradas, envidia el mirar
 ajeno. Dice stolen glances,

las miradas robadas en su
 blando inglés. Hay que regalar
 dinero, vender dinero. El dinero
 vuelve y no deja huella.

No hay que dejar
 que pase nada. Este hombre
 es un cuidador. Maneja
 airoso y atrevidos

contrapuntos, leoninos,
 sin medida. Asustado

de sus propio poder, en azaroso
 vaivén de forma y contenido, reza.

Arte frágil

(de *El mar de Bohemia*)

A veces parece imposible que la otra
 (o el otro) no note mi ebullición.
 Los sonoros obstáculos son triviales,
 el resto es blanca ceguera. Los ojos no ven.

Pienso que soy el humo en el disparo
 del fusil, el mundo vegetal volando
 por los aires. Busco a alguien llamado
 Ada, perdida en lejana casa de reposo
 junto a un lago. Su cuello es suave,
 velvet es la palabra de terciopelo
 que describe su forma y su voz.

Buscar agota, esperar cansa, recordar
 alivia sin curar, el frío se calienta
 y la patria desaparece hasta de la memoria

Los encuentros casuales

(de *La vida galante*)

¿Cuál es la diferencia
 entre *naked* y *nude*?
 Ninguna real, sólo desnudo
 ruido hipócrita, sin alma.
 Un antifaz y el compromiso

social les infunden moral
 a esas palabras desabridas.
 Músculos teatrales, tatuajes,
 múltiples perforaciones
 donde cuelgan aros y anillos

y extraños objetos en la lengua
 como gemelos en claro metal
 inoxidable y cadenitas
 y alfileros en las ingles
 afeitadas ¿Qué es esto?

¿Es sorpresa? ¿Es falso
 juramento? ¿Será alguna vez
 memoria inolvidable? ¿vivirá
 en mí alma como la ninfa
 del talón mordido?

Nothing II

(de *El mar de Bohemia*)